

DE MANIFESTO'S VAN WALTER BENJAMIN EN FILMPIONIERS DZIGA VERTOV EN JEAN PAINLEVÉ

Sarah Vanagt

Documentairemaakster Sarah Vanagt dook de filmgeschiedenis in op zoek naar denkers en makers die kunst en documentaire met elkaar confronteren. Elk van hen komt tot zijn eigen conclusies. Filosoof Walter Benjamin ontwikkelt zijn dertien thesen tegen snobs en wordt door theatermaker Pieter de Buysser en recensent Wouter Hillaert van antwoord gediend. Dziga Vertov filmt een visueel manifesto en Jean Painlevé schetst de tien geboden van de Cinéma Vérité.

'This experimental work aims at creating a truly international absolute language of cinema based on its total separation from the language of theater and literature.'

(DZIGA VERTOV)

Dziga Vertov's meesterwerk uit 1929, *Man with a Movie Camera*, begint met een waarschuwing aan de kijker: aan de hand van zes gebalde tekstkaders verklaart Vertov dat hij een nieuwe, internationale filmtaal wil ontwikkelen. Het moet een 'absolute' taal zijn met een eigen grammatica en vooral een eigen ritme, los van de bekende hulpmiddelen uit het theater en de literatuur (zie volledige tekst op deze pagina). De openingstekst uit de film wordt beschouwd als een klein manifesto op zich, naast de talrijke andere stellingen en programma's die Vertov schreef en publiceerde. Maar het is de film zelf die het eigenlijke manifesto vormt; een *visueel* manifesto waarin Vertov aan de hand van louter

filmische middelen tegelijk de lof zingt van de grootstad Moskou, van haar hardwerkende inwoners én van het maakproces van de film. *Man with a Movie Camera* is wellicht de eerste film die bewust over het filmmaken zelf gaat, of beter over het filmen van de *werkelijkheid*. De figuur van de man met de camera duikt op doorheen de film en ook zijn vrouw Yelizaveta Svilova komt regelmatig in beeld terwijl ze de film aan het monteren is. *Man with a Movie Camera* is dan ook een oerfilm voor de meeste documentairemakers, hoewel de documentaire op dat moment nog niet als een op zich staand genre werd gezien. Het was Vertov om cinema *tout court* te doen.